

Stress inom Instrument och Sterilteknikeryrket

En enkätstudie

Instrument och Sterilteknikerutbildningen 315 Yhp, 2022

YrkesAkademin AB

Författare: Gabriella Jansson

Handledare: Cecilia Söderberg

Sammanfattning

I flertalet jobbannonser för Instrument och Steriltekniker nämns stresstålighet som en efterfrågad egenskap. Detta väckte ett intresse att studera om hur det kan se ut på en sterilenhet, STE, vad gäller stress. Denna studie presenterar resultat från en enkätundersökning och syftar till att undersöka Instrument och Sterilteknikers uppfattning om stress i yrket. Resultatet indikerar att personer delvis finner yrket stressigt. Studien vill skapa en medvetenhet kring stress kopplat till Instrument och Sterilteknikeryrket.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Bakgrund	4
Stress	4
Instrument och Steriltekniker	4
Syfte och Mål	5
Frågeställning	5
Metod	6
Resultat	6
Diskussion	7
Källförteckning	8
Bilagor	9
Bilaga 1	9
Bilaga 2	10

Bakgrund

Arbetsmiljön har betydelse för att anställda ska må bra och göra ett gott arbete på sin arbetsplats. Detta styrks av arbetsmiljölagen som ska följas av arbetsgivare för att främja sina anställdas hälsa.

I jobbannonser efterfrågas ofta stresstålighet. Samtidigt är stress den vanligaste orsaken till sjukskrivning i Sverige (Hansen, 2021). Hjärnforskaren Anders Hansen beskriver hur stress under längre tid är skadligt och hur människan är konstruerad till att hantera kortare stressiga situationer. Ett exempel på en kortare stressig situation är att springa iväg från direkt fara.

Den del av hjärnan som ser till att vi minns hotfulla situationer, amygdalan, har varit bra ur ett överlevnadsperspektiv. Därför minns vi hotfulla och farliga situationer extra bra (Hansen, 2021). Hansen (2021) beskriver hur amygdalan fungerar som en stressmotor som ser till att kortisol (stresshormonet) byggs upp.

Hansen (2021) beskriver hur kortisol är som ett gift för hjärnan. Han beskriver även hur hjärncellerna i hippocampus (minnecentrat) dör av kortisol och hur hippocampus krymper av långvarig stress. Detta betyder helt enkelt att minnet försämras av stress och då framförallt långvarig sådan.

Stress

I en situation där arbetstagaren upplever sig vara oförmögen att klara av de krav och förväntningar som ställs uppstår stress. Att stress uppstår kan bero både på arbetets och arbetstagarens egenskaper (Arbetshälsoinstitutet, 2022). Människors stresskänslighet varierar och Arbetshälsoinstitutet (2022) beskriver hur olika personer reagerar olika på liknande situationer och samma person kan även reagera olika i olika livssituationer. Arbetskrav som ständigt är alltför betungande ökar risken för långvarig stress. Exempel på dessa arbetskrav kan vara tidspress och brådskas, mängden belastning i arbetet, ständiga avbrott i arbetet, motstridiga roller och mål, arbetets fysiska belastning, icke-fungerande datasystem, arbetets kognitiva krav (inlärning och beslutsfattande) och arbetets osäkerhet (Arbetshälsoinstitutet, 2022).

Utbrändhet är en följd av långvarig stress i arbetet. Syndrom på utbrändhet är kronisk trötthet, mental distansering från arbetet ("cynism"), försämrad kognitiv kontroll och försämrad emotionell kontroll (Arbetshälsoinstitutet, 2022).

Instrument och Steriltekniker

Instrument och Steriltekniker hanterar det material som kommer till STE för rengöring, desinfektion, kontroll och sterilisering innan användning. En sterilteknisk enhet är uppdelad i tre rum, diskrum, packrum och sterilförråd. I diskrummet tas kontaminerat gods emot som genomgår rengöring och desinfektion. Här jobbar personalen utefter att allt kontaminerat gods är smittförande. Därför är det viktigt att arbeta aseptiskt och personalen använder skyddsutrustning för att skydda sig själv samt förhindra smittspridning. I packrummet genomgår rengjort och desinfekterat gods okulär kontroll, underhåll, funktionstest, montering, paketering samt sterilisering. I sterilförrådet hanteras och förvaras sterilt gods som sedan distribueras vidare till respektive kund. Både vid hantering av desinfekterat gods samt sterilt gods är god handhygien ett krav för att undvika kontaminering. För att säkerställa godkända processer i rengöring, desinfektion samt sterilisering är personalens kompetenser på steriltekniska enheterna avgörande. Om inte

hygienkrav och godkända processer säkerställs kan inte patientsäkerheten garanteras (Steriltekniska föreningen, 2019).

Syfte och Mål

Syftet är att ta reda på om Instrument och Steriltekniker är eller vid vissa tillfällen känner sig stressade, vilka stressfaktorer som finns. Studien vill skapa en medvetenhet kring stress kopplat till Instrument och Sterilteknikeryrket.

Målet är att ta reda på om den stresstålighet som efterfrågas i utannonserade jobbannonser till Instrument och Steriltekniker behövs.

Frågeställning

Upplever de tillfrågade Instrument och Sterilteknikerna jobbet som stressigt.

Om det förekommer stress, vad orsakar denna stress?

Metod

Som metod valdes en undersökningsmetod i form av enkätundersökning. Enkät som metod valdes då förhoppningen var att få fler medverkande än vad som hade fått vid intervju. Enkäten (Bilaga 1) lämnades på en STE i en storstad med en svarslåda att lägga svar på enkäten i. På detta sätt kunde full anonymitet ges. På svarslådan fanns information om studien (Bilaga 2). Enkäten byggdes delvis på Arbetshälsoinstitutets (2022) exempel på arbetskrav som ökar risken för långvarig stress.

Resultat

Fem personer valde att svara på enkäten. Nedan presenteras resultatet av deras svar.

På första enkätfrågan *“Upplever du stress i samband med ditt jobb som Instrument och Steriltekniker?”* svarade två personer *“Inte alls”*, två personer svarade *“Lite grann”* och en svarade *“Ganska mycket”*.

Enkätfråga två *“Hur ofta känner du dig stressad i samband med ditt jobb som Instrument och Steriltekniker?”* svarade två personer *“Sällan eller aldrig”*, en svarade *“Någon eller några gånger i månaden”*, två personer svarade *“Flera gånger i veckan”*.

På enkätfråga tre *“Om det förekommer stress, vad orsakar denna stress?”* valde en person att inte kryssa i något alternativ. Övriga fyra hade kryssat i alternativen *“Tidspress och brådska”* och *“Mängden belastning i arbetet”*.

Samma person som valde att kryssa i att hen inte upplever stress i samband med hens jobb som Instrument och Steriltekniker valde också alternativet *“Sällan eller aldrig”* som alternativ på hur ofta hen upplever stress i yrket. Denna person valde att inte kryssa i någon orsak till stress.

Den person som valde att kryssa i *“Ganska mycket”* som svar på om personen upplever stress i yrket valde också att kryssa i att hen upplever stress *“Flera gånger i veckan”*.

Diskussion

Valet av metod kan diskuteras. Enkät valdes för att få fler deltagare än vad som hade fåtts vid intervju. Då endast fem personer valde att svara på enkäten så går det att diskutera om enkät var rätt val av metod. Intervju hade gett en djupare kunskap och följdfrågor hade kunnat ställas.

Då det är arbetsgivaren som väljer vad som står med i en jobbbanners så hade det varit intressant att vid vidare studier intervjua en, eller flera, enhetschefer för en STE som efterfrågar egenskapen stresstålighet.

Även om enkäten tydliggjorde att stressen handlade om den stress som upplevs i samband med jobbet som Instrument och Steriltekniker så vet vi inte om resultatet påverkats av de som valde att svara på enkätens situation utanför jobbet. En person som upplever hög stress utanför jobbet vad gäller till exempel skilsmässa, dödsfall och så vidare kan ha skattat högre på enkäten än vad andra gjort. Som Arbetshälsoinstitutet tar upp så påverkar olika livssituationer människors sätt att hantera stress.

Det gäller att arbetsgivare tar stressrelaterade resultat från medarbetarenkäter, hög personalomsättning, stressrelaterade besvär och sjukfrånvaro på allvar och följer upp vad det beror på och kommer med åtgärder. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att de anställda inte får fysiska eller psykiska besvär av sitt arbete. Det betyder att arbetsmiljön ska vara utformad på ett sätt som förebygger stress och stressrelaterade sjukdomar hos personalen.

Utefter svaren på enkäten går att utläsa att viss stress bland personalen i samband med deras jobb finns. Det gäller att medarbetarna och arbetsgivaren ser till så att denna stress inte går ut över arbetet. Att till exempel inte medarbetare slarvar på grund av upplevd stress med att syna instrumenten. Leder upplevd stress till slarv så kan inte patientsäkerheten garanteras.

Källförteckning

Arbetshälsoinstitutet (2022). *Stress och utbrändhet* [Elektronisk resurs]. Helsingfors: Tillgänglig på Internet: <https://www.ttl.fi/sv/teman/arbetshalsa-och-arbetsformaga/stress-och-utbrandhet> [Hämtad 2022-11-08]

Hansen, Anders (2021). *Hjärnstark: få en starkare hjärna med träning*. Malmö: MTM

Steriltekniska föreningen (2019). *Handbok för sterilteknisk verksamhet*
<http://www.steriltekniska.se/Homepage/Download-File/f/1286995/h/6637c3f4419a36ac27d5ccc76b99c134/Handbok+f%C3%B6r+Sterilteknisk+verksamhet> [Hämtad 2021-11-08]

Bilagor

Bilaga 1

1, Upplever du stress i samband med ditt jobb som Instrument och Steriltekniker?

- Inte alls
- Lite grann
- Ganska mycket
- Mycket

2, Hur ofta känner du dig stressad i samband med ditt jobb som Instrument och Steriltekniker?

- Sällan eller aldrig
- Någon eller några gånger i månaden
- En gång i veckan
- Flera gånger i veckan
- I stort sett varje dag

3, OM det förekommer stress, vad orsakar denna stress? (Du får kryssa i flera alternativ)

- Tidspress och brådska
- Mängden belastning i arbetet
- Ständiga avbrott i arbetet
- Motstridiga roller och mål
- Arbetets fysiska belastning
- Icke-fungerande datasystem
- Arbetets kognitiva krav (inlärning och beslutsfattande)
- Arbetets osäkerhet

Bilaga 2

Jag läser sista terminen till Instrument och Instrument och Steriltekniker på YrkesAkademin. I utbildningen till Instrument och Steriltekniker ingår det att skriva ett examensarbete. Jag skriver nu ett examensarbete om stress inom Instrument och Sterilteknikeryrket och skulle vara tacksam om ni svarar på min enkät. Att svara är helt frivilligt. Ni är helt anonyma i denna undersökning och enkäten tar endast några minuter att svara på.

Lämna ditt svar på enkäten här i svarslådan.

Tack på förhand!

Gabriella